

Vrijdag 12 januari 2024
Aanvang 20.15 uur

BOBBY MITCHELL, piano

© Evy Ottermans

Foto: Evy Ottermans

PROGRAMMA

Het recital van vanavond vormt de opmaat tot een reeks bijzondere evenementen die in het komend seizoen in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag worden georganiseerd. Dit ter gelegenheid van de 80e verjaardag van de Rotterdamse componist Klaas de Vries.

Robert Schumann
(1810-1856)

Vier Nachtstücke op. 23 (1839)

- Mehr langsam, oft zurückhaltend
- Markiert und lehaft
- Mit grosser Lebhaftigkeit - Noch lebhafter
- Ad libitum - Einfach

Klaas de Vries
(1944)

Pianosonate (1986/87)

- Melancholie
- Peripetie

PAUZE

Ludwig van Beethoven
(1770-1827)

Pianosonate nr. 32 in c kl.t.
op. 111 (1821/22)

- Maestoso - Allegro con brio ed appassionato
- Arietta: Adagio molto semplice e cantabile

In een kort interview door schrijver en componist Elmer Schönberger met Klaas de Vries zal diens Pianosonate voorafgaand aan het concert worden toegelicht.

Het concert wordt vanavond opgenomen door NPO Klassiek voor latere uitzending in NTR Avondconcert.

OVER KLAAS DE VRIES

Fascinatie voor literatuur loopt als een rode draad door het werk van Klaas de Vries. Teksten van Fernando Pessoa, Gabriel García Márquez, Virginia Woolf en meer recentelijk David Mitchell hebben hun weg gevonden in zijn composities. Zijn levendige en brede, ook buitenmuzikale interesses zijn steeds een vruchtbare voedingsbodem. De Vries zoekt naar ongebruikelijke middelen om zijn ideeën over het voetlicht te brengen. Zijn fascinaties hebben geleid tot opera's als 'A King, riding' (Brusselse Muntopera en Holland Festival) en 'Wake' (naar aanleiding van de vuurwerkramp in

Enschede). Zijn werk werd tweemaal onderscheiden met de Matthijs Vermeulenprijs.

Klaas de Vries studeerde bij Otto Ketting in Den Haag en bij de Kroatische componist Milko Kelemen in Duitsland. Hij doceerde aan diverse conservatoria in ons land en was gastdocent in tal van Europese landen en het Tanglewood Festival, Boston (VS). Klaas de Vries heeft een omvangrijk oeuvre op zijn naam in uiteenlopende genres en bezettingen. Vrijwel al zijn werk is in opdracht tot stand gekomen. Zo schreef De Vries bijvoorbeeld voor de ZaterdagMatinee in het Amsterdamse Concertgebouw 'Phrases', voor sopraan, gemengd koor, zes instrumentale solisten en orkest, en voor het Koninklijk Concertgebouworkest zijn Pianoconcert (voor pianiste Ellen Corver) en 'Providence', geïnspireerd op de gelijknamige film van Alain Resnais. Dit werk is door het Concertgebouworkest ook op cd uitgebracht.

Momenteel legt hij de laatste hand aan een groot bezet werk dat tot stand komt in een samenwerkingsproject van het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium Den Haag.

OVER BOBBY MITCHELL

De Amerikaanse pianist Bobby Mitchell (1985) is een veelzijdig musicus met repertoire uit alle stijelperioden. Hij is bovendien de frequente vertolker van nieuwe en zelden gehoorde muziek. Op zijn concertprogramma's weet hij op een verhelderende en onconventionele manier nieuwe werken te combineren met het standaardrepertoire. Hij is niet bang de traditionele grenzen van programmering en uitvoeringspraktijk te verruimen. Als concertpianist bespeelt hij zowel moderne als historische instrumenten. Hij is ook een begaafd

improvisator en is actief als componist en dirigent.

Sommige componisten hebben zijn bijzondere voorliefde. In het romantische repertoire is dat bijvoorbeeld Robert Schumann wiens werken hij veelvuldig integreert in concertprogramma's en ook voor cd opneemt. In onze tijd had hij een bijzondere band met de Amerikaan Frederic Rzewski. Zo gaf hij internationaal gelauwerde uitvoeringen van diens epische 36 Variations on The People United Will Never Be Defeated! Rzewski schreef niet lang voor zijn dood voor Mitchell nog een solo-pianowerk genaamd Winter Nights voor Bobby, waarvan hij ook de Amerikaanse première gaf, evenals van Rzewski's Songs of Insurrection.

Bobby Mitchell trad veelvuldig op in de Verenigde Staten, Europa, Azië, Zuid-Afrika en het Midden-Oosten. Meer recent waren zijn concertoptredens met Philippe Herreweghe en het Orkest van de Achttiende Eeuw met Beethovens Vierde Pianoconcert.

Mitchell neemt op voor het muziklabel Alpha/Outhere (Haydnsonates op een origineel hammerklavier), VDE-Gallo (Schumann live in San Francisco) en New Focus Records (de pianowerken van Martin Scherzinger). Voor het Nederlandse label 7 Mountain Records nam hij in de Westvest90-kerk een recital op met violiste Jellantsje de Vries en voor hetzelfde label in februari a.s., ook weer in de Westvest90-kerk, de pianosonates van Klaas de Vries en Beethoven op. 111. Die Beethovensonate zal hij dan voor de cd op een hammerklavier uit 1827 spelen, van de Weense klavierbouwer Conrad Graf.

Hij is artistiek directeur van het pianofestival En Blanc et Noir, Festival International de Piano Robert Turnbull, dat elk jaar in juli plaatsvindt in Lagrasse, Frankrijk. Momenteel is Bobby Mitchell in Nederland woonachtig en als docent improvisatie verbonden aan het Conservatorium van Amsterdam.

TOELICHTING VAN KLAAS DE VRIES BIJ DIENS PIANOSONATE

De sonate voor piano heb ik geschreven in de jaren 1986/87. Het stuk duurt plus minus 35 minuten en bestaat uit twee delen van ongeveer gelijke lengte die onderling erg contrasteren en waarbij het eerste deel de indruk wekt van 'te weinig noten voor te veel tijd' en het tweede deel van 'te veel noten voor te weinig tijd'. Anders gezegd: het eerste deel is erg langzaam en droomachtig en het tweede deel is zeer snel en onstuimig. Met de nodige hubris zou ik kunnen zeggen dat mijn sonate daarbij spiegelbeeldig is aan de laatste sonate (opus 111) van Beethoven waarbij de verhouding tussen de twee delen is omgekeerd.

Na het onstuimige eerste deel volgt in het tweede deel een in toenemende mate serene rust. Opus 111 van Beethoven is meermalen omschreven als de laatste echte klassieke sonate. Niet dat er in de 19^e en 20^e eeuw geen sonates meer zijn geschreven (Schumann, Chopin, Brahms, Berg, Bartók, Prokofjev, Boulez, Berio, Carter) maar het klassieke model van de sonate was nauw verbonden met de functionele tonaliteit terwijl die in de latere sonates steeds meer werd losgelaten waardoor het woord sonate zijn letterlijke betekenis als klankstuk eigenlijk weer terugkreeg.

Mijn sonate is door iemand, ik weet niet meer wie, wel eens betiteld als neo-neo-klassiek. Eigenlijk niet zo'n gek idee. In de neo-klassieke periode uit het interbellum van de vorige eeuw werd veelvuldig verwezen naar historische stijlperioden. Daarbij was bijna altijd sprake van parodie of op zijn minst ironie. De op het gehoor herkenbare stijlkenmerken werden soms bijna letterlijk gekopieerd en karikaturaal vervormd of briljant naar eigen hand gezet (Pulcinella - Stravinsky). Van iets dergelijks is in mijn sonate geen sprake. De compositie kent geen enkele verwijzing naar de stijl van Beethoven en toch is het op een meer verborgen niveau doordrongen van het werk van deze componist.

Ik heb mij afgevraagd wat er overblijft van de sonate als je afziet van de tonaliteit. Allereerst het schema: expositie, doorwerking, reprise, coda. Dit schema is gemakkelijk aanwijsbaar en iets moeilijker maar onmiskenbaar ook hoorbaar in het eerste deel van mijn sonate.

Belangrijker nog zijn de evolutionaire processen - al het nieuwe komt uit het voorafgaande voort - en het dialectische denken in these, antithese en synthese. Zowel waar het de grote vorm betreft - denk aan de eerdergenoemde tegenstelling tussen deel 1 en deel 2 - als in het detail. Elke stijgende lijn provoceert een dalende en omgekeerd, elke nauwe ligging een wijde, elke dissonant een consonant. En zo door tot op het niveau van de enkele individuele noot.

Het eerste deel heeft als ondertitel Melancholie, het tweede deel heet Peripetie. Het eerste impliceert een beweging naar binnen toe, het tweede - middelpuntvliedende kracht - is explosief. De titels van de delen zijn ontleend aan respectievelijk een gravure van Dürer en een deel uit Schönbergs Fünf Orchesterstücke. Alle twee hebben ze ook te maken met de eerste en laatste compositie van Adrian Leverkühn uit de roman Doctor Faustus van Thomas Mann. Deze roman was een belangrijke inspiratiebron: eveneens tweedelig met een groot contrast tussen de twee hoofdpersonen. Adrian Leverkühn, een geniale componist die een pact met de duivel sluit en zijn meer voorzichtige, een beetje burgerlijke biograaf Serenus Zeitblom.

Mijn sonate is tot op de dag van vandaag niet uitgegeven (maar zal binnenkort toch verschijnen bij Deuss Music, Den Haag) omdat ik dacht dat het misschien wel nauwelijks speelbaar zou zijn. Bobby Mitchell is na de Engelsman Rolf Hind, die het stuk ooit voor de BBC opnam, de tweede pianist die het speelt. Ik ben ze allebei veel dank verschuldigd.

VOLGENDE CONCERTEN

Vrijdag 26 januari 2024, 20.15 uur

Daria van den Bercken (piano)

Händel, Beethoven, Rachmaninov, Debussy, Liszt, Rzewski

Zaterdag 10 februari 2024, 14.30 uur

Epos Ensemble

Familievoorstelling 'Boutje van de Rommelberg'

Vrijdag 1 maart 2024, 20.15 uur

Nieuw Amsterdams Klarinet Kwartet

Zwanenkraker mét een wijnproeverij

Vrijdag 22 maart 2024, 20.15 uur

Pianokwartet Corneille

Mahler, Mozart, Brahms

Vrijdag 19 april 2024, 20.15 uur

Merel Vercammen & Dina Ivanova (viool en piano)

Grieg, Debussy, Brahms

Bezoek de website voor informatie over alle concerten

www.westvest90.nl

Volg Westvest90 ook op Facebook

De concertserie wordt mede mogelijk gemaakt door

stichting
gemeenschapsfonds

schiedam

Piano's Maene verzorgt het onderhoud aan de Steinway & Sons concertvleugel evenals het stemmen daarvan tijdens de concerten